

Santillana del Mar

'It is not that thou art stupid. Thou art simply deaf. One who is deaf cannot hear music. Neither can he hear the radio. So he might say, never having heard them, that such things do not exist.'

Ernest Hemingway: *For Whom the Bell Tolls*

Juichend rende Pat het strand op en trok onderweg naar het water al haar kleren behalve haar onderbroek uit. Ongemakkelijk keek ik om me heen en raapte ondertussen achtereenvolgens haar broek, haar T-shirt en haar bh op.

Moest ik achter haar aan? Mijn angst overwinnen? Ik kon het niet. Verbeten keek ik toe hoe ze zich in de golven wierp en op het strand liet slingeren. Ik hoorde haar lachen boven het geluid van de branding uit.

Mij joeg het angst aan, die enorme kracht, dat enorme dier zonder gevoel dat je gedachteloos kon vermorzelen, meeslepen, opzuigen, uitspuwen... Twee meeuwen vlogen rakelings over me heen en krijsten. Ze vlogen naar

haar toe alsof ze mee wilden spelen. Boven haar hoofd in de lucht lieten ze zich vallen en drijven, vallen en drijven. Speels, ondanks hun enorme vleugels.

Verdomme, dacht ik, ik hoef niet van hetzelfde te genieten.

Ik liet haar kleren en de handdoek in het zand vallen, plofte ernaast neer, liet mijn slippers van mijn voeten glijden en keek naar haar: hoe niet-bang ze was van de kracht van die trage massieve golven van de oceaan.

Langzaam voelde ik mijn kaken ontspannen.

Toen ze terugkwam viel ze nat en lachend tegen me aan. Haar huid rood gestriemd van het zand waarop ze was voortgestuwd door het water. Ze liet zich door me droogwrijven.

De seks die nacht in de tent voelde nieuw – als een eerste keer, maar dan beter.

De volgende dag reden we naar Santillana del Mar. Het seizoen was voorbij. Er was plaats zat op de camping. Nadat we de tent hadden opgezet ging Pat douchen. Het begon zachtjes te miezeren. Ik hoorde het ritselende geluid op het tentdoek, alsof iemand er zacht met z'n hand over streek. Toen ze terugkwam rook ze naar nat haar en najaarsregen. Ik trok haar tegen me aan en duwde mijn neus in haar lokken. De tent leek een cocon, een stolp, een ruimtecapsule. Buiten was niets. Buiten bestond niet meer. Na ons eerste weekend samen had ik niet meer dat gevoel gehad, niet meer zo intens: het gevoel dat er niemand anders bestond, alleen zij, alleen ik. Er was altijd wel iets geweest dat de achterkant van onze gedachten raakte. Ons werk, een van haar vrienden, een boek waar we in verdiept waren.

De lange autorit en de oceaan hadden ons leeg gemaakt. In ons kleine tentje lagen we neus aan neus in elkaars ogen te kijken. Onscherp waren die van haar, en allebei op een

andere hoogte. Picasso-hoogte. Opeens begreep ik hoe hij tot zijn portretten was gekomen. Wat je zag van iemand die je liefhad was zelden het geheel. Je voelde het geheel, combineerde de stukken, maar wat je zag was een wang, een oor, een hand, de zachte huid van een bovenarm; wat je onthield was beweging, een geur, een afdruk op je vingertoppen.

We bleven naar elkaar kijken. Onscherp maar dichtbij, haar adem tegen mijn lippen. Ook toen haar ogen dichtvielen, weer open gingen en weer dicht, bleef ik naar haar kijken.

‘Pat.’

Blijkbaar had haar telefoon op trillen gestaan want ik had hem niet horen overgaan. Ik deed langzaam mijn ogen open.

‘Hoi Toby. – Nee, ik ben in Spanje. – Ja, ja.’ Ze grijnsde. ‘Nee, die is erbij.’

Ze ging overeind zitten met haar slaapzak om zich heen. Af en toe liet ze haar blik op me rusten en als ik terugkeek, knipoogde ze.

‘As usual, ja. – Gaat wel. – Ja echt. – Nee, nee, ik ben niet helemaal wakker. – Is goed.’ Ze legde haar hand op mijn voorhoofd en aaide me. ‘Ja, hoor, doe,’ zei ze overdreven.

‘Toby doet je de groeten. Hij gaat weer eens langs bij z’n grijze muis. Maar wij zijn niet thuis.’

Haar vrolijkheid botste met mijn humeurige teleurstelling dat de buitenwereld opnieuw was binnengedrongen in onze cocon. Ik deed mijn best om te glimlachen.

‘Het regent niet meer,’ zei ze. ‘En het lijkt wel of de zon schijnt. Snurk jij nog maar wat verder, dan maak ik buiten ontbijt.’

‘Ik snurk niet,’ zei ik nors.

Ze lachte me uit en kroop naar buiten. Het geluid van de rits snerpte in mijn oren.

‘Moet je geen kleren aantrekken?’

‘Ik héb kleren aan, het is T-shirt-weer.’ Ze ritste de tent weer dicht en ik trok mijn slaapzak tot over mijn hoofd.

Toen ik even later weer wakker werd, hoorde ik buiten het gepruttel van koffie en het geluid van bestek op bordjes. Het was inderdaad warm geworden. Mijn haar plakte tegen mijn slapen. De kleren die ik de vorige avond had gedragen leken niet meer erg geschikt, maar ik had al mijn spullen in de auto laten liggen. Misschien had Pat een mouwloos hemdje dat ik kon aantrekken. Ik kroop over haar slaapmatje naar haar sporttas, een rommelige verzameling kleren. Toen ik erin graaide op zoek naar een gepast kledingstuk, voelde ik iets hards.

In een oranje zijden sjaaltje zat een boek gewikkeld.

Mijn handen leken hun eigen leven te leiden. Ik wist dat dit niet hoorde, maar mijn vingers luisterden niet naar mijn bevel. Ze wikkelden onverstoord de sjaal van het boek.

De stad der blinden viel in mijn handen. Dat boek had ze toch al lang uit? Ze was het aan het lezen toen we elkaar net kenden. Al kon ik me niet herinneren dat ze er ooit nog iets over had gezegd. En waarom zat dit sjaaltje eromheen?

Ik sloeg het boek open. Voor de vrouw die me leerde zien, van Violante.

Had ze dit boek echt tweedehands gekocht of nieuw gekregen, lang geleden?

‘Psst. Slaapkop,’ hoorde ik. ‘De koffie is klaar.’

Ik kuchte, meer van schrik dan om mijn keel te schrapen. Snel klapte ik het boek dicht, wikkelde het in het sjaaltje en moffelde het onder de kleren in haar tas. ‘Ik kom eraan.’ In mijn veel te warme T-shirt dat ik de vorige avond had gedragen, ritste ik de tent open.

Conny woonde een heel eind buiten Santillana del Mar, in

de richting van de kust. Toen Pat pas na ons daguistapje naar het toeristisch centrum en de omgeving ging betalen en de tent begon af te breken, begreep ik dat we daar waarschijnlijk zouden blijven slapen.

Tot mijn opluchting was er om de kleine boerderij van Conny genoeg ruimte om te kamperen zodat we niet in het huis hoefden te logeren, en kon ik op het enorme stuk land rustig rondwandelen terwijl zij gingen zitten praten bij een glas wijn.

Binnenin was het huis Spartaans ingericht, maar vanbuiten zag het er prachtig uit, met oude steen en aardewerken dakpannen. Vóór het huis had Conny zelf houten banken gemaakt en een origineel soort buitenkeuken geïnstalleerd waar ze in de zomer kookte. Het omliggende land was gigantisch naar mijn stedse normen. Ik begreep in elk geval waarom ze hier bleef wonen, hoe eenzaam het hier ook mocht zijn.

Conny was best aardig, maar ik voelde me ongemakkelijk in haar aanwezigheid. Ze was iemand die absoluut geen moeite deed om je op je gemak te stellen. Niet uit onwil, maar gewoon omdat ze het niet kon, of niet wist dat sommige mensen dat nodig hadden. Haar gastvrijheid was ruimhartig, maar niet zorgzaam: we mochten de tent opzetten waar we wilden, we mochten overal van eten – zowel uit de tuin als uit de koelkast – maar vervolgens liet ze ons aan ons lot over, blijkbaar niet in staat om op te pikken waar je als gast behoefte aan had.

Zo stond ik een uur na aankomst met de tent in mijn armen achter het huis, op zoek naar een vlak stukje grond in het dorre gras, zonder enige suggestie van haar kant over een goede plek. Eigenlijk wilde ik dolgraag douchen na de plakkerige rit, en naar de wc, maar daar was ze niet op gekomen en ik durfde niet te vragen waar ik die kon vinden. Weliswaar had ik zelf aangeboden om de tent te gaan opzetten zodat zij en Pat konden praten. Dat was

echter vooral omdat ik geen zin had om Pat alweer met iemand te delen na de intimiteit van de voorbije dagen én omdat ik afleiding nodig had om mijn honger te verbijten.

Ik voelde me belachelijk, met die tent in mijn armen als een kind, besluiteloos. Het voelde alsof iemand me kon zien en me uitlachte. Ik liet de tent op de grond vallen. Het rammelen van de tentstokken maakte meer lawaai dan ik had verwacht. Geschrokken keek ik om, maar het was onwaarschijnlijk dat ze het voor het huis hadden gehoord.

Dan maar eerst de omgeving verkennen, een stukje het bos in aan het einde van het veld.

‘Daan?’ hoorde ik, toen ik net een stap tussen de bomen had gezet. Pat stond bij de nog ingepakte tent. Ik liep terug naar haar toe. Ze keek schuld bewust.

‘Wat is er?’

‘Ik had je niet zo abrupt alleen mogen laten,’ zei ze.

‘Tuurlijk wel,’ zei ik. ‘Ik ben al best groot.’

Ze lachte opgelucht.

‘Heb je er geen zin meer in?’ vroeg ze.

‘Hè?’

‘Om de tent op te zetten.’

‘O, jawel hoor, maar ik weet niet goed waar. Ik wil niet te ver weg van de wc en toch niet te dicht bij het huis, en ik was nog op zoek naar een egaal plekje.’

‘De wc is daar,’ zei ze, terwijl ze lachend een breed armgebaar maakte naar het bos. ‘Ging je daar net heen?’

‘Nee, ik wilde gewoon even de omgeving verkennen.’ Ik voelde me opgelaten, ik had geen zin om het bos als wc te gebruiken als er vlakbij een echt toilet was. ‘Waar is Conny?’

‘Die maakt eten.’

‘Nu al?’ vroeg ik ironisch. Ik keek op mijn horloge, het was zeven uur.

‘Wees maar blij dat ze al begonnen is,’ zei Pat. ‘Ze doet er meestal nogal lang over, dus het wordt alsnog *Spanish*

time voor we eten. En bovendien kan je zo al wennen aan het uurverschil in Portugal over een paar dagen.'

Een paar dagen? Zouden we hier zo lang blijven?

'Moeten we niet helpen?' vroeg ik.

'Dat wil je echt niet,' zei Pat nadrukkelijk. 'En zij trouwens ook niet. Kom, laten we die tent maar samen opzetten zodat ze er voor donker staat.'

Het was inderdaad half 9 voor we buiten bij het licht van de gaslamp aan de prachtige door Conny gebouwde robuuste tafel zaten te eten. De maaltijd bestond uit verschillende schalen met heerlijke gerechten, allemaal met zorg klaargemaakt en gepresenteerd. Het was absoluut de moeite van het wachten waard geweest. De groenten en noten kwamen voornamelijk van haar eigen land, de geitenkaas van een boer verderop. Kilometers verderop. In de onmiddellijke omgeving was geen ander huis te bekennen.

Buiten de cirkel van licht van de lamp op tafel en een lampje met zonnepaneel bij het huis werd het om ons heen langzaam aardedonker.

'Dus jullie zijn nog niet bij Violante geweest?' zei Conny met een hap eten in haar mond.

De ogen van Pat schoten schichtig heen en weer. Ik voelde mijn buik samentrekken en mijn adem stokken.

'Nee,' zei Pat ongemakkelijk. Conny leek het niet te merken. 'Onze volgende stop is Vila Real.'

Ik begreep er niets meer van. Wie was Violante? De vrouw van het boek? Was de opdracht dan toch aan Pat gericht? Voorzichtig bracht ik mijn vork naar mijn mond. Het eten smaakte opeens nergens meer naar. Hoewel ik mijn best deed om mijn verwarring te verbergen, voelde Pat mijn veranderde stemming haarfijn aan. Haar stem klonk weer alsof ze gerend had, nerveus en hijgerig. Ze praatte tegen Conny, die tegenover ons zat, maar ik

voelde dat haar aandacht bij mij was. Omdat ik al mijn zelfbeheersing nodig had om geen vragen te stellen, slaagde ik er niet meer in om nog een woord uit te brengen. Het gesprek ging over vorige keren, de voorbije jaren. Het was duidelijk dat Pat hier al vaker was geweest.

Mijn woede groeide.

Dat ik niet meer deelnam aan het gesprek leek Conny niet op te vallen. Ze stelde wel vragen en luisterde wel naar Pat – die het gesprek efficiënt een andere kant op had gestuurd – maar het was duidelijk dat ze haar tijd voornamelijk alleen doorbracht en de aanwezigheid van andere mensen alleen als een soort tijdelijke verstrooiing zag, niet onaangenaam, maar ook niet noodzakelijk.

Nadat we de lege borden en schalen hadden afgeruimd, liepen we zwijgend naar onze tent. Het suizen van de gaslamp die Pat had meegenomen overstemde het geluid van de krekels. In mijn buik voelde ik opnieuw woede opborrelen. Wat moest ik met dat gevoel? Hoe moest ik dit gesprek beginnen zonder te schreeuwen?

Pat zette de gaslamp voor de tent op de grond, draaide ze uit om de muggen en de motten niet naar binnen te lokken, en ging op de tast de tent in om de zaklamp te zoeken.

Ik stond buiten met mijn handen in mijn zakken en keek naar de lucht. Er was geen maan maar de hemel was vergeven van de sterren, de melkweg een uitgestrekte witte veeg op het uitspansel. Mijn ademhaling zakte dieper, naar mijn verkrampte buik, en ik werd weer enigszins rustig. Misschien was het allemaal niet zo belangrijk. Misschien schiep de vreemde omgeving spoken in mijn hoofd.

‘Kom je binnen?’ vroeg Pat voorzichtig. ‘Dan kan ik het licht aandoen.’

Voorzichtig kroop ik de tent in en ritste de ingang dicht. Pat knipte het licht aan.

Zelf had ik niet zo'n last van de muggen, maar Pat werd 's nachts gek van hun gezoem. Ze zat in kleermakerszit op haar matje en ging in haar tas op zoek naar een T-shirt om in te slapen. Het was behoorlijk afgekoeld en ik wilde het liefst meteen in mijn slaapzak kruipen, met al mijn kleren aan. Mijn armen en benen leken echter van hout. Zittend op mijn knieën keek ik toe hoe ze net deed alsof ze niet merkte dat ik niets zei.

'Hoeveel exen van je gaan we zo nog bezoeken op deze reis?'

Ik schrok van mijn eigen stem. Ze klonk te luid nu de gaslamp niet meer suisde en het geluid van de krekels gedempt werd door de tent. Mijn withete woede sijpelde tussen de woorden door.

Ze staakte haar zoektocht om me aan te kijken. Haar strakke gezicht leek wel een masker. Het wakkerde mijn woede alleen maar aan.

'Conny is een ex van honderd jaar geleden, Daan, en we gaan niemand meer bezoeken.'

'Zou je bij haar in bed geslapen hebben als ik er niet bij was geweest?'

'Met Conny?' Pat klonk meer verbaasd dan kwaad over mijn vraag. 'Ja, natuurlijk. En wat dan nog? Je bent er nu wél bij en ik slaap bij jou.'

Ze klonk weer zachter nu en ze stak haar hand naar me uit om die op mijn knie te leggen. We schrokken allebei toen ik ze met een woest gebaar wegsloeg.

'Wat heb jij!' grauwde ze. In één enkele beweging zat ze ook op haar knieën.

Als twee worstelaars zaten we tegenover elkaar. Een tent was een slechte plek om een ruzie uit te vechten.

'En wie is Violante dan! Wanneer gaan we bij háár langs?' schreeuwde ik. 'Hoe vaak ben je hier eigenlijk al geweest?'

'Sst,' zei Pat. 'Sst.'

Ik wilde opnieuw iets schreeuwen; wat kon mij het schelen dat Conny ons hoorde. Van mij mocht ze gerust weten dat ik er niets van begreep, dat deze hele reis een vage egotrip van Pat was die me nooit iets vertelde behalve leugens en halve waarheden. Dat ik er gek van werd om niets te begrijpen van iemand van wie ik zoveel hield.

Wat doe ik hier? wilde ik roepen.

Maar toen zag ik haar gezicht, bij het vale witte schijnsel van de zaklamp die in de nok van het tentje hing. Ze zat doodstil los door me heen te kijken, haar ogen opengesperd, haar mond een beetje open, alsof ze nog steeds sst aan het zeggen was, zonder geluid – de tranen stroomden over haar wangen.

Het duurde even voor ik merkte dat ik niet meer ademde, tot ik naar lucht hapte. Toen vloeide mijn woede meteen naar mijn vingers en langs mijn handen weer naar buiten. Krachteloos staarde ik haar aan.

‘Pat,’ zei ik. ‘Liefje.’

Op mijn knieën kroop ik naar haar toe. Ik sloeg mijn armen om haar heen. Net als ik ademde ze oppervlakkig. Het was een spookachtige aanblik, dat lijkleke huilen zonder geluid. Ik trok aan haar schouders. Ze viel schuin tegen me aan. En toen kwam de eerste haal, een langgerekt klaaglijk kermen. Met lange uithalen huilde ze door, snot en tranen liepen over haar gezicht, dat niet langer bleek was maar pafferig rood werd. Voorzichtig ging ik liggen en trok ik haar tegen me aan, probeerde zo veel mogelijk van mijn lichaam tegen haar lichaam aan te leggen, aaide haar arm en maakte zachte sussende geluiden.

Het duurde eindeloos lang. Ik wist niet zeker of het licht van de zaklamp afnam of dat ik me dat inbeeldde. In elk geval wilde ik het niet uitknippen. Het was mijn houvast. De dingen waar het licht op viel waren mijn houvast. Terwijl ze huilde keek ik naar haar reistas met daarin het boek. Ik keek naar het vale gebroken wit van

de binnentent. Ik keek naar het groen en blauw van mijn slaapzak en naar het oranje en bruin van die van haar. Ik trok de mijne voorzichtig om ons heen.

Stilaan werd ze rustiger. Ze mompelde iets, haar mond tegen mijn doordrenkte trui. Ze slikte moeizaam het slijm weg.

‘Wat zeg je?’ vroeg ik, en probeerde haar hoofd wat op te tillen.

‘Ze is dood,’ zei ze. ‘Violante is dood. We kunnen niet naar haar toe.’